

Ankara üniversitesi
Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama
Merkezi

KADINLAR İÇİN
KADINLARLA BİRLİKTE SİYASET

Özlem ŞAHİN

Ankara, 2000

Avrupa Birliği'nin katkılarıyla, Kadın Adayları Destekleme Derneği(KA-DER) tarafından desteklenmiştir.

Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte Siyaset

İçindekiler

- **Biz Kadınlar Nasıl Bir Dünyada Yaşıyoruz?**
 - Yaşamın Her Noktasında Varız
 - Kararları Alırken
 - Çalışırken
 - Okurken
 - Yaşarken
- **Eşitlik, Katılım ve Demokrasinin, Yani Siyasetin Kadınlar İçin Anlamı**
 - Siyasette Biz de Varız!
 - Önce Demokrasi ve İnsan Hakları
- **Kadınları Siyasetten Uzak Tutan Nedenler**
 - Kadınların Yaşadıkları Koşullar
 - Kadınlara Öncelik tanımayan Dünyaya Girmenin Zorlukları
 - Eşitsizlikleri Doğal ve Değişmez Görmek: Cinsiyetçi İdeoloji
- **Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte Siyasetin İlkeleri**
 - Bilinçlenme
 - Dayanışma
 - Güçlenme
- **Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte Siyaset İçin Geliştirilen Stratejiler**
 - Önce Örgütlenme
 - Nasıl Örgütleneceğiz?
 - Güçlenmek İçin Örgütlenme
 - Siyasal Kararlara Katılım İçin Örgütlenme

Siyaset Yapmak İçin Hangi Araçlara Sahibiz?

Eğitim

Kampanyalar

İletişim Ağları

Eylem Planları

Lobiler

Olumlu Destek Politikaları

Kadınlar Siyasette Neler Vaadediyor?

Biz Kadınlar Nasıl Bir Dünyada Yaşıyoruz?

Yaşamın her noktasında varız, çalışıyoruz, üretiyoruz, güzelleştiriyoruz...

İnsanlar varlıklarını sürdürmek için karınlarını doyurmak zorundalar. Dünyanın neresine gidersek gidelim gözümüzü kapatıp karın doyurma işini zihnimizde canlandırmaya çalıştığımızda, belleğimize yerleşen ilk görüntüde bir mutfak, mutfağın ortasında bir ocak ve ocağın başında bir kadın bulunur.

Devam edelim, insanlar varlıklarını sürdürmek için daha başka nelere gereksinim duyarlar... Tabii ki çoğalmaya. İnsanoğlunun çoğalması için en azından bir kadın ve bir erkeğin bulunması zorunlu. Ancak nerede olursanız olun insan soyunu doğuranın ve besleyip büyütenin kadınlar olduğunu bilirsiniz

İnsanların yatıp kalktıkları, kendilerini ertesi güne hazırlamak için güç toplamaya çalıştıkları mekanlarda, yani evlerde yapılan işlerin temizliğin, ütünün, derlenip toparlanmanın kadınlar tarafından yapıldığını görürsünüz.

Karın doyurmaktan söz ettik ya, insanların karınlarını doyurmak için geliştirdikleri en basit yöntem toprağı işlemektir. Nereye bakarsanız bakın toprağı eken, biçen, ürünleri derleyip toplayanların arasında kadınların çoğunlukta olduklarını bilirsiniz.

Bugün dünya nüfusunun önemli bir bölümü kentlerde yaşıyor. Buralardaki insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için çok çeşitli işler yapıyorlar. Fabrikalarda çalışıyor, üretiyorlar, ticaret yapıyor, çeşitli ürünleri alıp satarak geçimlerini sağlıyorlar. Üreten ve geçimlerini sağlayan insanların arasında kadınlar sayısı hiç de azımsanmayacak kadar. Kent yaşamında aklınıza gelebilecek bir çok ortak mekanda, okulda, sokakta, mahallede, gerek öğrenciler gerekse öğretmenler arasında kadınları görürsünüz.

Gündelik yaşamınızda gözünüze çarpan güzellikleri düşünün! El oyları, danteller, şık ve temiz giysiler. Sonra kısacık bir saçın kenarına iliştirilmiş küçük, renkli bir

toka. Özenle düşünölmüş ayrıntılar, pencere önlerindeki saksılar, kenarı işlenmiş perdeler. Kısacası "buraya kadın eli değmiş" dedirten her şey!

Daha fazla uzatmaya gerek var mı? Gündelik yaşamda insanlar için gerekli her türlü işin içinde kadınların bulunduğunu, çoğunun karşılıksız olduğunu bildiğimiz bir çok işi kadınların yaptığını görüyoruz, biliyoruz.

Ancak bir sorunumuz var!

Kendi yaşamımızı ilgilendiren konularda alınan kararlarda sözümüz geçmiyor, toplumdaki kaynaklardan eşit ölçüde yararlanamıyoruz ve ne yazık ki yaşamın bir çok alanını paylaştığımız erkeklerle aramızda bir güç ilişkisi bulunuyor.

Yaşamımız hakkındaki kararlar alınırken...

Parlamentoda, hükümette, önemli kamusal kurumların yönetimlerinde... Kendi yaşamımızı ve birlikte yaşadığımız insanlarla ortak sorunlarımızı ilgilendiren kararların alınmasında yeterince yer alamıyoruz. Bir ülkede yaşayan insanlar için gerekli en önemli kararların alındığı yerlerde yokuz: Mecliste, hükümette, önemli danışmanlıklarda, bakanlıkların üst kademelerinde, kararları uygulamakla yükümlü önemli kurumların tepelerinde kadınlar bulunamıyorlar.

1999 yılının sonundaki verilere göre:

- Dünyadaki her 100 parlamenterden yalnızca 13 tanesi kadın.
Ülkemizde 550 parlamenterden yalnızca 23'ü kadın!
- Dünyada devlet ya da hükümet başkanlığı yapanlar içinde her 100 kişiden yalnızca 5 tanesi kadın.

Ülkemizde bugüne dek yalnızca 1 kadın başbakanımız olduğunu biliyorsunuz!

- Günümüzde hükümetlerde yer alan her 100 bakandan yalnızca 12 tanesi kadın.
- Dünyada yalnızca 16 ülkedeki parlamentolarda kadınların oranı %25'in üzerinde!

Siyasi partilerde, sendikalarda, demokratik kitle örgütlerinde... Demokratik sistemlerde siyaset yapmanın parlamento dışındaki araçları olan ve toplumdaki çeşitli kesimlerin örgütlenerek siyasal karar organlarından kendi lehlerine kararlar çıkarmaya çalıştıkları çeşitli araçlarda da kadınlar bulunmuyor. Siyasi partiler, dernekler, sendikalar, kampanyalar, mitingler ve gösteriler, lobicilik gibi mekanizmaların hiçbirinde kadınlar istenen düzeyde etkin değiller.

1997 yılı verilerine göre:

- Dünyada herhangi bir siyasi partinin başkanı olan kadınların oranı %11.
Ülkemizde yalnızca 1 siyasi partinin başkanı kadın!
 - Başkan yardımcısı olan kadınların oranı %19.
 - Genel sekreter olan kadınların oranı %8.
- Üst düzey parti yöneticisi olabilen kadınların oranı %33.
 - Parti sözcülüğü yapabilen kadınların oranı %9.

Ailede... Gündelik yaşamımızın en önemli parçalarından birini oluşturan aile içinde neredeyse tüm işleri kadınlar gördüğü halde alınan kararların çoğunda kadınların öncelikleri gözetilmez. Para işlerine kadınlar karıştırılmaz, çocukların gelecekleriyle ilgili önemli kararlarda kadınlar daha az etkili olabilir, kendi kazancını nasıl değerlendirmek istediği bile çoğu zaman kadınlara sorulmaz.

Kısacası, yaşadığımız dünyada alınan önemli kararların merkezinde kadınlar bulunmuyor:

- Herhangi bir düzeyde siyasal görev alan kadınların sayısı son derece az.
 - Kadınlar siyasi partilerde erkeklerden çok daha az oranlarda yer alıyorlar.
- Önemli kararların alındığı yerlerde yönetici olan ve sorumluluk alan kadınların oranı çok düşük.
- Parlamentolarda, hükümette, siyasi partilerde, sendikalarda ve sivil toplum örgütlerinde bulunabilen kadınların bir çoğu erkeklere göre daha önemsiz konumlarda daha önemsiz işler yapıyorlar.

- Seçim zamanlarında kadınların siyasi iradeleri hala erkeklerin vesayetinde görülüyor.
- Aile içinde ve yakın ilişkilerde önemli kararların alınmasında kadınlar söz sahibi değiller.
- Bütün bunların ötesinde, bir çok kadın kendi yaşamı hakkında karar verme hakkına sahip değil.

Çalışırken...

Çalışma hakkını elde eden kadınların dünyanın pek çok yerinde ücretli çalışma olanaklarından erkeklerle eşit oranda yararlanamadıklarını görürüz. Çalışma yaşamına katılabilmiş kadınlara erkeklerle eşit ücretler verilmediği biliniyor. Bir ücret karşılığı çalışma olanağı bulmuş kadınların çoğunun toplumdaki değeri ve statüsü düşük işlerde yoğunlaştıkları gözleniyor. Kadınların iş yaşamındaki durumlarına yakından baktığımızda şu sonuçları görüyoruz:

- **Kadınlar ücret karşılığı çalışma olanaklarına erkekler kadar kolay ulaşamıyorlar.**

Dünyadaki tüm ücretli çalışanlar içinde her 10 kişiden 4 ü kadın.

Ülkemizde ücretli çalışanlar içinde her 10 kişiden 1 i kadın!

Ülkemizde çalışabilecek durumdaki her 100 kadından ancak 31 i gelir getirici bir iş yapıyor.

- **Ücretsiz aile işlerinde erkeklerden daha çok kadınlar çalışıyorlar.**

Dünyada çalışan her 5 kadından 1 i ücretsiz aile işçisiyken çalışan erkeklerden ancak 20 kişiden 1 i ücretsiz aile işçisi.

Ülkemizde çalışan her 100 kadının 75 i tarımda çalışıyor. Tarımda çalışan her 100 kadından 88 i ise ücretsiz aile işçiliği yapıyor.

- **Çalışan kadınlar benzer işler yapan erkeklerle eşit ücretler alamıyorlar.**

Dünyada imalat işinde çalışan kadınlar erkeklerin ücretlerinin %70'ini alabiliyorlar.

- **Kadınlar çalıştıkları yerlerde etkili yönetici konumlarda bulunamıyorlar.**

Eşitsizliğin en az olacağını düşündüğümüz Birleşmiş Milletler örgütünde üst düzey yönetici konumunda bulunan her 100 kişiden yalnızca 21 i kadın.

- **Kadınlar kazancı daha az olan, iş güvencesi bulunmayan, sürekli olmayan işlerde yoğunlaşıyorlar.**

Dünyada tarım dışında çalışan kadınlar arasında her 100 kadından 70 i süresiz ve güvencesiz işlerde yoğunlaşıyor. Erkekler arasında her 100 kişiden 54 ü bu durumda

Okurken...

Eğitim dünyasında yukarıdakilerden çok farklı bir görünüm yok. İletişim çağını yaşadığı iddia edilen yeryüzünde, okuma yazma bilmeyenlerin ezici çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor. Temel eğitimden yararlanamayanların da çoğunluğu kadın. İnsanlara sürekli ve güvenli bir iş sağlayacak eğitim olanaklarından kadınlar çok az oranlarda yararlanabiliyorlar.

- **Dünyadaki okumaz-yazmazların ezici çoğunluğu kadınlardan oluşuyor.**

Az gelişmiş ülkelerde yaşayan ortalama her 10 kadından 5 i okuma yazma bilmiyor.

Ülkemizde yaşayan her 10 kadından 3 ü okuma yazma bilmiyor.

- **Kız çocukları temel eğitimden erkekler kadar yararlanamıyorlar.**

Gelişmiş ülkelerde kız çocuklarını tümü temel eğitimden yararlanabilirken az gelişmiş ülkelerde her 10 kız çocuğundan 2 si temel eğitimin dışında kalıyor.

Ülkemizde her 100 kız çocuğundan 7 si, erkeklerden ise 4 ü temel eğitimin dışında kalıyor.

- **İnsanlara güvenli ve sürekli bir iş kazandıracak eğitim olanaklarına kadınlar çok az ulaşabiliyorlar.**

Gelişmiş ülkelerde her 100 kadından 34 ü ortaokul sonrasında eğitim görebilirken az gelişmiş ülkelerde her 100 kadından 25 i bu olanaklara ulaşabiliyor.

Ülkemizde iyi bir meslek sahibi olma koşulu olan yüksek öğretime her 10 kadından ancak 1 i ulaşabiliyor.

Yaşarken...

Kadınların eviğinde, sokakta, iş yerinde, savaşta sürekli ve sistemli şiddet, taciz, tecavüz ve aşağılanma baskısıyla ve gerçeğiyle birlikte yaşadıklarını biliyoruz. Bebeklikten başlayarak kız çocukların cinselliklerinin sürekli bastırıldığını görüyoruz.

- Gelişmiş ülkelerde ortalama her 100 kadından 22 si eviğinde şiddete uğruyor. İngiltere'de her 100 kadından 30 u eviğinde şiddete maruz kalıyor.

Az gelişmiş ülkelerde ortalama her 100 kadından 26 sı eviçi şiddete maruz kalıyor. Güney Afrika 'da her 100 kadından 13 ü eviçi şiddete uğruyor.

- Türkiye'de her 100 kadından 57 si aile içi ilişkilerde şiddet gördüğünü söylüyor.

Kısacası kadınlar...

- Eğitimsiz
- İşsiz
- Yoksul
- Yaşamları hakkında karar vermekten uzak
- Sürekli ve sistemli bir baskının tehdidi altında
- En temel insan haklarını bile kullanmaktan uzak bir şekilde yaşıyorlar.

Eşitlik, katılım ve demokrasinin , yani siyasetin bizim için anlamı ne?

Nereden Başlayacağız: “Siyasette Biz de Varız” diyeceğiz!

Kadınlar, toplumsal yaşamda yapılan işleri ve ortak yaşam kurallarını düzenleyen, nelerin yapılacağına karar veren, öncelikleri belirleyen yerlerde ya bulunamıyorlar ya da bu kararların alındıkları yerlerde etkili olamıyorlar. Oysa yeryüzünde yaşayan herkesin kendi yaşamını ilgilendiren her türlü karara katılma, geleceği hakkında belirleyici olma hakkı vardır. Biz kadınlar dünyadaki her yerde yaşayan insanların yarısını oluşturuyorsak ortak yaşadığımız her alanda isteklerimizi, önceliklerimizi ve ihtiyaçlarımızı ifade etmeli, alınacak tüm kararlarda etkili olmalıyız.

Kendi Farklılığımızı Ve Önceliklerimizi Savunacağız!

Siyaset, kimler için hangi ihtiyaçların ve isteklerin öncelikli olduğuyla ve bu ihtiyaçları, istekleri ve öncelikleri kimlerin nasıl belirlediğiyle yakından ilgilidir. Yaklaşık iki yüz yıldır insanların eşit ve özgür bireyler olarak dünyaya geldiklerine inanılıyor. Doğuştan ayrıcalığı olmayan ve özgür bir iradeye sahip olan bu insanlar birlikte yaşadıkları ortak dünyayı nasıl paylaşacaklarına hep birlikte karar verebilirler. İşte bütün farklılıklarımıza rağmen, hem birlikte yaşamak, hem de sorunlarımızı çözmek için ortak kurallar ve çözümler bulmak, siyaseti birlikte yapmakla olanaklıdır.

Toplum içinde ailede, okulda, iş yerinde, köyde ya da kentte birarada yaşıyoruz. Çok farklı kökenlerden, farklı sınıflardan, farklı cinsiyetlerden, farklı yaşlardan farklı ihtiyaçları olan insanlar birbirleriyle etkileşim içinde yaşıyor. Kimimiz varlık içindeyiz, kimiz yokluk. Kimilerimiz topraktan geçiniyoruz, kimilerimiz emeğimizi satarak yaşamımızı sürdürüyoruz. Kadınlar, işçiler, köylüler, etnik kökenleri farklı olanlar, çocuklar, yaşlılar, gençler... Her bir grup toplumsal konumlarındaki farklılıklardan kaynaklanan çeşitli sorunlar yaşıyor.

Kadınlar toplumsal olarak farklı koşullarda, farklı sorunlar yaşarlar ve farklı gereksinimleri vardır! Aralarındaki tüm farklılıklara karşın kadınlar, dünyanın pek

çok yerinde toplumsal kaynaklardan erkekler kadar yararlanamıyorlarsa, güçten ve servetten uzaklarsa, kadınların yaptıkları işler değersiz görülüyor, kadınlar sürekli bir aşağılanmaya, baskıya ve şiddete maruz kalıyorlarsa kadınların bütün bu sorunları ortak yaşadığı açıktır. Sorunları ve yaşam koşulları benzer olan kişilerin bu sorunlar karşısında ortak gereksinimleri ve öncelikleri bulunur.

Yaşamımız Hakkında Karar Verebilmek için,

Önce Demokrasi ve İnsan Hakları

Demokrasi, en basit şekliyle halkın kendini yönetmesi demektir. Bu anlayışa göre insanlar doğuştan eşit ve özgürdürler. İnsanlar akılcı varlıklardır ve kendi sorunlarını düzenlemek üzere gerekli kararları kendileri verebilirler. Toplum, tek bir kişinin ve küçük bir azınlığın keyfiyetiyle yönetilemez.

Kendi kendini yönetme iradesine sahip olan kişiler yurttaşlardır. Yurttaşlar, birarada yaşamak için gerekli kuralları kendileri koyabilirler ve herkes bu kurallara uyduğu takdirde demokratik yönetim gerçekleşir.

İnsanların birarada yaşamasını sağlayacak ortak kurallar yasalardır. İdeal olan, yasaların yapılmasında tüm yurttaşların katıldığı yöntemleri uygulamaktır. Ancak doğrudan demokrasi anlamına gelen bu yöntemleri uygulamak kolay olmadığından yurttaşlar adına yasaları yapacak kurumlar oluşturulmuştur. Seçimle belirlenen temsilcilerden oluşan bu kurumlar yasama meclisleridir. Meclislerin oluşumunu olabildiğince demokratik hale getirmek için uygulanan mekanizma belirli bir yaşın üzerindeki insanların özgürce tercihlerini kullandıkları seçimlerdir.

Demokrasi için kadınların katılımı zorunludur!

Demokratik siyasetin temel ilkelerinden biri katılımı olduğuna göre bu hakkın kadınlar açısından ne anlama geldiğini düşünelim. Kadınlar, toplumdaki diğer kesimlerden farklı sorunlar yaşıyorlarsa ve farklı gereksinimleri bulunuyorsa, bütün bu sorunların çözümü ve gereksinimlerin karşılanması için gerekli düzenlemelerin yapılması, kadınların toplumsal karar mekanizmalarında bulunmalarına bağlıdır.

Eğer demokrasi, belirli bir ülkede ya da toplumda yaşayan insanları etkileyen kararların o insanlar tarafından alınmasını sağlayan meşru bir yolsa, bir ülkenin nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar olmadan demokrasi gerçekleşemez.

Kadınlar Yasalardan Eşit Ölçüde Yararlanmalıdır!

Demokratik toplumun temel ilkelerinden biri de insanların yasalar önünde eşit olmasıdır. Kadınlar açısından baktığımızda her şeyi yapmaya hakkımız var, hiçbir yasa bize “oy kullanamazsın, derneklerde, sendikalarda, siyasi partilerde çalışamazsın, yöneticilik yapamazsın, şu işte çalışamazsın, evde oturup çocuk bakmak zorundasın, okuyamazsın, mal-mülk edinemezsin, şiddete, tacize, tecavüze maruz kalman son derece doğal, kolayca alınıp satılabilirsin...” demiyor diye düşünebiliriz.

Oysa doğar doğmaz eşitsizlikle karşılaşan, yaratılan toplumsal zenginliklere ve insanları geliştiren olanaklara eşit ölçüde ulaşamayan toplumsal kesimler için, yasa önünde eşitlik, demokrasi ve insan hakları gibi soyut ilkeler çoğu zaman bir şey ifade etmiyor. Çünkü kadınlarla erkekler, tıpkı zenginlerle yoksullar gibi, güçlülerle güçsüzler gibi, işçilerle işverenler, köylülerle kentliler gibi eşit olmayan koşullarda yaşıyorlar. Bu eşitsizlikleri “tamam artık hepimiz eşit haklara sahibsiniz, aranızda bundan böyle hiçbir sorun kalmayacak” diyerek ortadan kaldırmak olanaklı değil. Hatta çoğu zaman “eşit haklara sahibsiniz” demek, insanlar arasındaki eşitsizlikleri görmemizi engelliyor ve bu eşitsizliklerin üzerini örtüyor. Bu durumda herkes için geçerli, tüm insanları kucaklayan bir demokrasiden ve insan haklarından söz etmek olanaklı mı?

Yasaların yurttaşlara tanıdığı tüm haklardan kadınların eşit ölçüde yararlanabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması, çeşitli önlemlerin alınması için kadınların siyasete katılması son derece önemli. Ancak aynı zamanda kadınları toplumsal olarak güçlendirecek, kaynaklara ulaşmalarını sağlayacak, daha eşit ve adil bir dünyayı geliştirecek siyasetin önündeki engelleri görüp bunları ortadan kaldırmak gerekiyor.

Kadınları Siyasetten Uzak Tutan Nedenler Nelerdir?

Kadınların Yaşadıkları Koşullar

Çevremize baktığımızda kadınlarla erkekler arasında bölünmüş bir dünya buluruz. Çok çeşitli nedenlerle kadınlarla erkeklerin yaptıkları işler, yaşadıkları mekanlar, insanlarla kurdukları ilişkiler çok farklıdır.

- Kadınlar çoğunlukla evde yaşarlar, erkekler dışarıda.
- Kadınlar ücret karşılığı çalışsalar bile evişlerini yapar, çocukların bakımıyla ve yetiştirilmesiyle ilgilenirler.
- Erkekler eve ekmek götürmekle yükümlüdürler, çalışırlar ve para kazanırlar.
- Erkekler için yaşam gücü, rekabet ve çatışma üzerine kuruludur.
- Kadınlar yakın çevrelerindeki insanların toplumsal ve psikolojik uyumunu kurmaya çabalarlar.
- Kadınlar daha çok annelik ve ev kadınlığı görevleriyle birlikte yürütebilecekleri, hatta onlara benzeyen işlerde çalışırlar.
- Evin içinde bile kadınlarla erkeklerin buldukları yerler ayrılır. Erkekleri en çok salonda ve yatak odasında görürsünüz, kadınlarsa mutfağın, çocuk odasının demirbaşları arasında sayılabilir.
- Kadınların yaşadıkları dünya, üretimin ve siyasetin egemen olduğu erkek dünyasından daha güçsüz ve değersiz görülür.

Kadınlar siyasetin ve ortak kamusal yaşamın dışında bırakılmış yerlerde yaşıyorlar... Kadınlarla erkekler arasındaki bu kadar açık bir işbölümü varken kadınların nelerden uzak kaldıklarını bir düşünelim. Eğer ev ve evin yakın çevresi sizin sorumluluğunuz altındaysa yani çocuklarınızın ihtiyaçlarını karşılamak, onlarla ilgilenmek, yemek, temizlik, bulaşık, çamaşır, aile ilişkileri, yaşlıların ve hastaların bakımı, çeşmeden su taşımak, hayvanları sağımak, domatesleri biberleri sulamak ve daha sayamayacağımız bir çok iş; ne köy kahvesine gidip köyün ortak meselelerini öğrenmek, onlar hakkında konuşmak, kendi sorunlarınızı dile getirmek

için vaktiniz kalır ne de kent içinde herhangi bir siyasi etkinlikten haberiniz olur. Doğal olarak kadınlar, başka işlerle uğraşmaktan zaman ve enerji bulamadıkları siyaset ya da yöneticilik gibi işlerde kendilerini yetersiz, bilgisiz ve güçsüz hissederler. Çoğu zaman bu onların yüzüne vurulur. İstekli olsa bile kadınlar yaşadıkları korkular nedeniyle adım atmaya cesaret edemezler.

Kadınların yaşadıkları alanlar siyasetin ilgilenmesi gereken sorunlar içinde görülmüyor. Kadınlar öncelikli toplumsal görevler ve sorumluluklar ev ve evin yakın çevresiyle ilgili olduğu için dışarıdaki işlerle ilgili sorunlarla, yani politikayla doğal olarak ilgilenmememiz beklenir. Bizim yaşadığımız sorunlar ise, “aile meseleleri” ya da “özel sorunlar” olarak adlandırılarak siyasal alanın dışında sayılır. Oysa örneğin kadınlara yönelik sistematik şiddet, aile içinde yaşansa da, kişisel değil, toplumsal bir sorundur.

Kadınlar için mücadele etmek, siyasete bulaşmak, bedeli olan bir iştir...

Öte yandan kadınlar kendileri için uygun görülmeyen, içinde bulunmaları desteklenmeyen işlerle uğraşmaya kalktıklarında ödeyecekleri bedelin ne olduğunu çok iyi bilirler. Evdeki işleri ve sorumlulukları aksayacak böylece iyi eş ve iyi anne özelliklerini kaybedeceklerdir. Eşleri, çocukları ve yakın çevreleri tarafından suçlanacak, daha önce sahip olduğu “düzeni” ve “huzuru” kaybedecek, kötü, hırslı ve başarı düşkünü damgasını yiyeceklerdir.

Kadınlar kendileri için olanaklar sunmayan yerlerde bulunmak istemiyorlar...

Kadınlar çoğu zaman kendi sorunlarıyla ilgilenmeyen, kendileri için olanaklar yaratmayan, kadınları görmezden gelen yerlerde bulunmayı zaten istemezler. Kadınların siyasete ya da yönetici konumlara ilgisiz kalmalarının en önemli nedenlerinden biri budur. Yaşamlarında herhangi bir değişiklik olacağına inanmayan üstelik de yukarıda sayılan bedelleri ödemek zorunda kalacak kadınlar, siyasetten uzak duruyorlar.

Kadınlara Öncelik Tanımayan Dünyaya Girmenin Zorlukları

Yaşadığımız dünyaya baktığımızda, kadınların toplumsal olarak en fazla değer verilen, önemli görülen işlerden uzak kaldıklarını görürüz. Devlet başkanları,

parlamento başkanları, başbakanlar, parlamento üyeleri, yargıçlar, rahipler, yüksek bürokratlar, diplomatlar, holding yöneticileri arasında yakın zamanlara kadar kadınları görmek olanaklı değildi.

Kadınların yaşadıkları koşulları biliyoruz. Ancak bütün bir tarih ve yakın geçmişimiz, yukarıda sayılan işlerin içinde bulunabilmiş ve başarılı olmuş kadınların da olduğunu gösteriyor. Siyaset dünyasında adını duyurmuş bir çok kadın saymak olanaklı. Kadınların aslında ait olmadıkları düşünülen bir dünyada varolabildiklerinin en iyi örneği bu kadınlar. Ancak hala dünyanın neresine bakarsak bakalım kadınlarla erkeklerin eşit paylaştıkları ve eşit yönettikleri örnekleri göremiyoruz.

Binyıllardır kadınların bulunmadıkları bir ortamda, dünyanın sorunlarını yönetmek için çeşitli yollar geliştirildi. Kurallar kadınların bulunmadıkları koşullarda belirlendi.

Nasıl mı?

- **Savaşarak:** Bin yıllardır toplumları yönetenlerin ortak sorunlarına çözüm olarak buldukları yöntemlerden biridir savaşmak. Güvenlik gerekçesiyle, daha fazla toprağa, daha fazla servete ve güce sahip olmak için istersiniz. İstedikleriniz karşılık bulamazsa zorla alabilirsiniz!
- **Rekabet ederek:** Herkesin kendi bildiğinin ve istediğinin doğru olduğuna inandığı ve bunun için kıyasıya mücadele ettiği bir ortam. Dünya nimetlerinden en fazla ben yararlanayım anlayışı.
- **Paraya ve güce dayanarak:** Güçlü olanın istediklerini ve çıkarlarını gerçekleştirdiği bir ortam. Dünyadaki servetten, gelişmelerden güçlü ve servet sahibi olan küçük bir azınlık yararlanıyor.
- **Bilgiyi kullanarak:** Tarih boyunca yönetenlerin kurallarını koydukları bu dünyada oluşan bilgi de yönetenlerin elinde.
- **Otoriter ve hiyerarşik** ilişkiler kurarak.
- Elde edilen **gücü ve makamı, asla terketmeyerek.** .

Bütün bu kurallardan oluşan dünya kadınları dışlıyor. Kadınlar bin yıldır yöneten değil yönetilen oldular, güçten ve servetten uzak kaldılar, bilgiye ulaşamadılar, savaşın ve otoritenin mağdurları oldular. Cinsiyetçi ideolojinin kadınları kapattığı dünyada kadınların yarışmadan çok uzlaşmaya ve tartışmaya açık oldukları biliniyor. Dinliyorlar, anlamaya çalışıyorlar ve kendilerini başkalarının yerine koyarak düşünebiliyorlar. Bu özellikler de yöneticilikte ve siyasette zayıflık olarak niteleniyor.

Eşitsizliği Doğal ve Değişmez Görmek: Cinsiyetçi İdeoloji

Karşımızda görünmez engeller de var...

Engellerden söz ederken çoğu zaman yasaklamalar, baskılar, dışlamalar ya da önümüze dikilen aşılmaz duvarlar canlanır zihnimizde. Bu durumda keşke öyle olsaydı demek geliyor insanın içinden. O zaman bu kadar açık ve net engellemeleri görmek, onlara karşı koymak ve aşmak çok daha kolay olabilirdi. Öyle ya, önümüze dikilen bin metrelik bir duvarı aşmak için bin metrelik bir merdiven yaparak öte yana geçebilirsiniz. Oysa görmekte zorlandığımız bir engeli aşmayı düşünemezsiniz. Sezgilerinizle bu engeli hissettiğiniz zaman ne kadar büyük olduğunu, şeklinin ne olduğunu bilmediğiniz için çaresiz kalır, onu aşmak için neler yapabileceğinizi kestiremezsiniz. Çevrenizde sizi engelleyen, bir adım daha atmanızı önleyen bir duvar olduğunu söylemeye kalktığınızda ciddiye alınmazsınız. Elle tutulur, gözle görünür, somut hiçbir şey yoktur.

Yaşadığımız koşullar doğal ve değişmez mi...

Kadınlarla erkekler arasındaki toplumsal ilişkileri kadınlar açısından sorunlu hale getiren nedenler de çoğu zaman görünmez engellere benzerler. "Kadınlar neden hep ev içinde ve ev, aile ve çocuklardan oluşan bir çevrede yaşıyor?" dediğinizde, "bundan daha doğal ne var ki, tabi ki kadınlar buralarda yaşayacaklar, onlar oraya aittir" yanıtını almak çoğumuzu şaşkırtmaz. İşte, neden şaşkırtmadığımızı kendimize sormadığımız zaman, kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizlikleri, hiyerarşileri ve güç ilişkisini doğal kabul eden, onu görmezden gelen bir anlayışı onaylamış oluruz. Bu ilişkileri onaylamamıza ya da sorgulamamamıza neden olan şey **cinsiyetçi ideolojidir.**

Binlerce yıldır, yüzlerce toplumda çok çeşitli biçimlerde karşımıza çıkan cinsiyetçi ideoloji, öncelikle toplumda kadınlarla erkekler arasında varolan eşitsizlikleri, hiyerarşileri ve güç ilişkilerini doğal ve değişmez kabul etmemizi sağlar. Çoğu zaman bunları görmemizi engeller. Yaşadıklarımızı ideal olarak sunar.

Kadınların içinde buldukları koşulları değiştirmek ve kadınlar için daha yaşanabilir bir dünya kurmak istiyoruz. Bizleri dışladığını, geride bıraktığını, gelişmemizi engellediğini düşündüğümüz bu toplumun her noktasında bulunmadan yaşadığımız koşulları değiştirmemiz, dünyadaki kaynakların eşit dağıldığı, gücün ve servetin paylaşıldığı, daha barışçı koşullarda yaşamamız olanaklı görünmüyor. Kararların alındığı, gücün ve servetin paylaşıldığı her yerde kadınların bulunduğu bir dünyanın daha farklı olacağını düşünüyoruz. Daha doğrusu bunu savunuyoruz.

Ancak tek başına kadınların bir yerde bulunmasının sorunları çözmeyeceğini biliyoruz. **Bulduğumuz yerlere, bugüne dek bizi dışlayan zihniyetin karşısına dikilecek güçlü ilkelerimizi, gücümüzü birleştirmemize yarayacak örgütlerimizi, insanların yaşamlarını değiştirebileceklerine dair inancımızı da taşımamız.**

Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte Siyasetin İlkeleri

Önce Yaşamımızı Değiştirme İsteği ve Bilinçlenme

Geçmişte ve bugün dünyanın her yerinde kadınlar biraraya geldiler ve şunu gördüler:

- Her birimiz ayrı duvarların arkasına kapatılmış olsak da,
- yaşadığımız kent, yaptığımız iş, yaşımız, eğitim düzeyimiz, dini inancımız, etnik kökenimiz farklı olsa da,

kadın olduğumuz için yaşadığımız sorunlar birbirine benziyor.

Biz kadınların, eve kapatılmamız, yoksul ve eğitimsiz bırakılmamız, şiddete, tacize ve tecavüze maruz kalmamız, aşağılanmamız ve değersiz görülmemiz, kendi yaşamımız ve bedenimiz hakkında karar hakkına sahip olmamız **bizim suçumuz değil.**

Öyleyse, yapacağımız ilk şey **sorunlarımızı birbirimizle paylaşmak** ve yaşadığımız **sorunların ortaklığını görmek.** Hiçbir kadın bu sorunları tek başına yaşamak zorunda değil.

Bilinçlenme, yaşadığımız koşulların bizim için sunduğu olanakların, olanaksızlıklardan çok daha az olduğunu farketmek ve daha iyisini istemekse, çoğu zaman bunu tek başımıza yapmamız olanaklı değil.

Biraraya gelmek, sorunlarımızın ortaklığını görmek kolay mı? Hayır.

Çünkü,

- Yaşamımızı değiştirmeye kalktığımızda karşılaşacağımızı umduğumuz engelleri seziyoruz ve **korkuyoruz.** Huzurumuzu kaçırarak bir çatışma içine girmektense **sessiz kalıp geri çekilmek** çoğumuzun tercih ettiği bir yol. Bu nedenle **sorunlarını reddeden** bir çok kadın arkadaşınız olacak. Onlar her zaman **vazgeçmenizi** isteyecek. **Korkularımızı ve kaygılarımızı nasıl aşacağız?**
- Birçok kadın, sorunlarının ortaklığını görse bile, bunları farklı yollardan çözmeyi denemeyi tercih ediyor. İnsan olarak eşit yaşama hakkı istemek yerine kadın olarak cinselliğini, kişisel olanakları ya da eline geçen fırsatları kullanarak **kendi yaşamını kurtarmak isteyen kadınlarla** karşılaşıyoruz. Kendi aramızda ortak bir yolu nasıl bulacağız?
- Kendimize en yakın hissettiğimiz kadın arkadaşlarımızın bazıları kıskançlık, çekememezlik, herkesten önemli olma isteği gibi alışkanlıklar ile davranıp olumsuz etkiler yaratabilirler. Çoğu zaman birçok kadın “Kadınlarla birlikte hiçbir şey yapılmaz”, ya da “Kadınlar birbirini yemekten başka bir şey yapamıyorlar” düşüncesiyle **umutsuzluk** yaratır. Kadınlar arasındaki çatışmayı birlikte davranmaya nasıl dönüştüreceğiz?

- Birlikte davranmayı beceren kadınlar olarak biraraya geldiğimizde neyi nasıl yapacağımızı nasıl bileceğiz?Yüzyıllardır birbirinden ayrı, hatta çoğu zaman birbirine karşı kışkırtılarak yaşamaya mahkum edilmiş olan biz kadınlar **birlikte siyaset yapma deneyimine ve bilgi birikimine** sahip değiliz. Kurallarımız yok, desteklerimiz sınırlı, yolumuzu aydınlatan çok az şey var.

Birbirimizi anlamak ve desteklemek: Dayanışma

Kadınlar birbirlerinden farklı yerlerde, farklı konumlarda yaşıyorlar. Kimilerimiz yalnızca evde ve yakın çevresinde yaşarken kimilerimiz ücret karşılığı bir yerlerde çalışıyoruz. Kimiz anneyiz, kimiz değil. İçimizden kimileri daha zengin ve iyi koşullarda yaşarken kimileri yoksul ve bir çok olanaktan yoksun. Aramızdan kimileri köylerde, kimileri kentlerde yaşıyor. Meslek ve statü sahibi olanlarımız da var, olmayanlarımız da. Aramızda ırka, dile, dine, sınıfa, yaşa ve daha sayamayacağımız bir çok nedene bağlı farklılıklar da bulunuyor.

Üstelik çoğu zaman bu farklılıklara bir yığın anlamlar yüklenmiştir: Annelik kutsaldır ve çocuk doğurmayan kadın pek de kadın sayılmaz. Bekar ya da dul kadınlar evli kadınlar yanında değersizdir. Yaşlanmak bir çok kadın için saygınlık ve güç kaynağıyken, kimilerinde güçsüzlüğün ve gözden düşmenin göstergesidir. Ev kadınları üretken değil tüketicidir. Meslek sahibi kadınlar üretken olarak görüldüklerinden saygıdeğerdir ya da çalışan kadınlar iyi eş ve iyi anne olamazlar gibi...

Kadınlar arasında varolan bunca bölünmüşlük ve karşıtlık içinde dayanışmadan nasıl söz edeceğiz? Kentli,/köylü, cahil/ okumuş, güzel/ çirkin, iffetli/iffetsiz, Türk/Kürt, Doğulu/Batılı, dindar/laik bizi bölen karşıtlıklar.... Ancak bütün bunlar kadınların **ortak sorunlar** yaşadıkları gerçeğini ortadan kaldırmıyor.

Farklarımıza rağmen birbirimizi desteklemek zorundayız. Çünkü:

- Bizden **farklı kadınların yaşadıkları sorunlar da bizim yaşamımızın bir parçasıdır.** Onun için diğerlerinin yaşadıkları sorunları anlamak zorundayız.

- Farklı da olsak, ortaklıklarımızı görmek için **birbirimizi dinlemek ve anlamak; birbirimiz için yapabileceklerimizi düşünerek güçlenebileceğimizi görmek** zorundayız.
- **Kadınların birbirine karşı kışkırtılmalarına karşı çıkmalıyız.**
- **Karşı çıkacağımız şeyin**, korkular, tehditler ve olanaksızlar içinde yanlış yapan **kadınlar değil**, onları tehdit eden, korkutan, engelleyen **koşullar** olduğunu hiç unutmamalıyız.

Dayanışmayı nasıl öğreneceğiz? Dayanışma derken aslında **gündelik yaşamımızda** kadınlar olarak birbirimizden aldığımız destekten ya da birimizin diğerinin yaşamını biraz olsun kolaylaştırmak için yaptığından farklı bir şeyden söz etmiyoruz. Çocuklarımızı büyütürken annelerimizden aldığımız desteği, birimiz şiddete uğradığında paylaştığımız öfkeyi, gebelik dönemindeki arkadaşlarımıza gösterdiğimiz yakınlığı, işimiz çıktığında çocuğumuzu güvenle bıraktığımız komşumuzu, kışlıkları hazırlarken birbirimize yaptığımız yardımı, iş yerinde birimiz yokken diğerimizin onu nasıl idare etmeye çalıştığını, paylaştığımız sorunları ve sırlarımızı ve daha bir çok şeyi **anımsayalım**.

Bütün bu dayanışma örneklerini belki karşımızdaki insanı çok sevdiğimizden belki bulunduğumuz koşullar bizi zorladığı için gerçekleştiririz. İster zorunluluklar nedeniyle isterse karşımızdaki kadınlarla kurduğumuz özel bağlar nedeniyle olursa olsun **kadınlar için dünyayı daha yaşanabilir hale getirmeye** çalıştığımız ortadadır. Yaşadığımız sorunlar karşısında yalnız olmadığımızı hissetmeye, güce ve birlikte mücadele etmeye ihtiyacımız varsa, kendi aramızda kuracağımız olumlu ilişkiler en büyük dayanağımız olacaktır.

Peki aramızdaki dayanışmacı ilişkileri güçlendirmek için nasıl davranmalıyız?

- Kendimizi ve kendi sorunlarımızı merkeze almamalıyız.
- Bizden farklı yaşayan ve farklı sorunları olan kadınlar yokmuş gibi davranmamalıyız.
- Birbirimizi dinlemeye ve anlamaya açık olmalıyız.
- Ortak sorunlarımız karşısında birlikte düşünmeyi ve birlikte davranmayı becerebilmeliyiz.

- Birbirimize engel olmamalıyız, aksine yaşamı birbirimiz için olabildiğince kolaylaştırmalıyız.
- Sahip olduğumuz gücü birbirimiz üzerinde kullanmaktan kaçınmalıyız.
- Her kadının kendini rahatlıkla ifade edebileceği, eşit ilişkiler kurmalıyız.
- Aramızdaki farklılıkların hiyerarşik ilişkilere dönüşmesini engellemeliyiz.
- Başkaları adına hareket etmektense kadınların kendi sorunlarını dile getirip ortak çözümler arayabilecekleri koşulları yaratmalıyız.
- Kadınların kendi buldukları koşulları değiştirmek üzere attıkları her adımda destek görmelerine özen göstermeliyiz.

İstediğimiz Şey: Güçlenme

Güç dediğimizde herhangi bir şey yapabilmek için gerekli güvene, bilgiye, beceriye, araçlara sahip olmak gelir aklımıza. Kadınların yaşadıkları koşulları iyileştirmek, yaşanan sorunların ortadan kalkması için mücadele etmek, kısacası **kadınlar için kadınlarla birlikte politika yapmak için güce gereksinimiz var.**

Geçmişte ve günümüzde çeşitli toplumlara baktığımızda sorunların çözümü için insanların çok çeşitli yollara başvurduklarını görürüz. Yüzyıllardır kadınları çoğunlukla dışarıda bırakan bu yöntemler, **erkekler tarafından geliştirilmiş ve uygulanmış güçlere** dayanırlar. Günümüzde bir çok ortamda (evde, okulda, sokakta, işte, siyasette) sorunlar daha çok **kaba kuvveti, savaşı, baskıyı, otoriteyi, parayı, bilgiyi ve teknolojiyi** kullanarak çözülüyor. Bütün bu güç kullanma biçimlerinin kadınlar için anlamı nedir? Kadınlar da benzer güç kaynaklarına sahip olup kullanabilirler mi?

Kadınlar mevcut güç ilişkilerinin sahibi değil, mağdurdurlar. Bu güç ilişkileri kadınlara şiddet, tecavüz, baskı, yoksulluk, dışlanma ve cehalet olarak geri döner.

Öyleyse, mevcut güç ilişkilerinin mağdurları olan **kadınların kendilerini güçlendirmek için aynı yöntemlere başvurmaları düşünülemez.**

Kadınlar insanca yaşamak için daha **adil, eşitlikçi ve barışçı bir dünya yaratmak** zorundalar. Savaşmadan, kaba kuvvet kullanmadan baskıdan ve rekabetçi otoriter yöntemlerden kaçınarak, parayı ve bilgiyi insanları ezmek ve susturmak için kullanmadan kendi taleplerimizi yaşama geçirme gücünü elde etmeliyiz.

Güçlenmek için,

- İnsan olarak iyi koşullarda yaşamayı hakettiğimize olan inancımızı güçlendirerek yaşayalım.
- Yaşadığımız çevrede bizi ilgilendiren her türlü karara katılma hakkına ve sorumluluğuna sahip olduğumuzu unutmayalım.
- Kendimize ve diğer kadınlara saygı duyalım.
- Sahip olduğumuz becerilere güvenerek, becerilerimizi geliştirmek için çaba harcayarak başlayalım.
- Birbirimizle dayanışma içinde olarak ve birbirimize güvenerek yol alabileceğimizi unutmayalım.
- Bunları yapabilmek için başka kadınlara ve çeşitli desteklere gereksinimimiz olduğunu görelim.
- Yaşadığımız koşullarla başa çıkmak için gerekli becerileri kazandıracak olan eğitim, gelir, güvenlik gibi olanaklardan daha fazla yararlanmayı talep edelim.
- Gereksinim duyduğumuz bilgileri ortaklaşa edinmeye ve birbirimize yaymaya çalışarak güçlenebileceğimizi unutmayalım.
- Yaşadığımız dünyada kadınların lehine ya da aleyhine işleyen şeylerin neler olduğunu, kadınları insanlık dışı koşullarda yaşamaya mahkum bırakan erkek egemenliğinin nasıl işlediğini anlamaya çalışalım.
- Sahip olduğumuz annelik, arabulucuk, dinlemeye yatkınlık, örgütleme becerisi gibi güçleri bizleri ikincilleştiren koşulları ortadan kaldırmak için nasıl kullanabileceğimizi düşünelim.
- Ortak sorunlarımızı çözmek için ortak hedefler belirleyip bu hedefleri gerçekleştirmek için örgütlenerek siyaset yapmanın yollarını bulalım.

- Bütün bunları yaparken, kadınların kendi isteklerini ve iradelerini geliştirebilecekleri eşit ve güce dayanmayan ilişkiler örgütleyemezsek kendimizi yeni egemenlere teslim etmek zorunda kalacağımızı unutmayalım.
- Yaşadığımız sorunları çözmek için kadınlara benzer koşullarda yaşayan toplum kesimleriyle, nasıl işbirliği yapabileceğimizi düşünelim.

Kadınlar için, kadınlarla birlikte siyaset yapmanın, yani kadınların yaşadıkları koşulları onlarla birlikte değiştirmenin ilkelerini kadınların örgütlenme ve mücadele etme deneyimleri arttıkça daha da geliştirebileceğiz. Toplumda yaratılan değerlerden eşit pay alabilmek ve kendi temel insani haklarını koruyabilmek için **kadınlar bugüne kadar birçok yollar denediler...**

- Kadınlar daha önce varolan siyasi örgütlere katıldılar.
- Haklarını savunmak için dernekler kurdular.
- Görüşlerini diğer insanlara yaymak için bildirgeler yayınladılar.
- Gösteriler yaptılar, toplantılar düzenlediler.
- Erkelerin damgasını vurduğu siyasi ortamlardan dışlandıklarını gördüklerinde kendi aralarında örgütlendiler. Kadın birimleri kurdular, kadın partileri oluşturdular.
- İçinde giremedikleri önemli karar mekanizmalarını etkilemek için buraların kapısını aşındırdılar, kampanyalar düzenlediler.
- Kadınlar, siyasetin kendilerine karşı ne kadar büyük bir direnç gösterdiğinin farkına vardıklarında olumlu destek politikaları geliştirdiler.

Elimizde hazır reçeteler yok , sadece edinmiş deneyimlerden öğrendiğimiz bazı **araçlar** ve bu araçları kullanacak **stratejiler** var.

Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte Siyaset İçin Geliştirilen Stratejiler

Önce Örgütlenme

Demokratik sistem, kendine özgü sorunları ve öncelikleri olan toplumsal grupların, örgütlenerek kendi çıkarlarını korumak için siyaset yapabildiği oranda **toplumsal fırsatlardan pay** alabildiği bir sistemdir. Örgütlenme düzeyi düşük ve örgütleri güçsüz toplumsal gruplar, örgütlü gruplara göre sorunlarını çözecek araçlara daha zor ulaşır ve bunun sonucu olarak da daha düşük refah düzeyinde yaşarlar. Bu ilişki tersine de işler: düşük refah düzeyinde yaşayan gruplar, daha zor örgütlenirler ve sorunlarını çözmeleri daha güç olur.

Örgütlenme, toplumsal çıkarlarını korumak için daha çok güçlenme ve toplumsal fırsatlardan daha çok pay, yani daha iyi ve insanca bir yaşam demektir.

Dünyada ve Türkiye’de en az örgütlü kesimler arasında kadınlar gelir.

Çünkü:

- **Siyasal partiler**, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi ülkemizde de, hala **erkek egemen** örgütler olmaya devam ediyor. Bu nedenle, siyasal partilerin **karar organlarında** kadınlar çok az yer alabiliyorlar. Siyasal parti yönetimleri **güçsüz kadın birimleri** oluşturup, bu örgütleri kendi siyasal kariyerlerini destekleyici birimler olarak kullanıyorlar. Kendi partilerinin kadın örgütlerine **karar verme yetkisi**, bağımsız çalışma alanı ve bütçe oluşturma hakkı tanımıyorlar. Parti karar organlarına seçilecek **kadın adayları belirleme hakkını** kadın örgütlerine değil, kendi egemen kliklerine tanıyorlar. Bu nedenle kadınlar siyasal karar süreçlerinde temsil edilemiyorlar. Siyasetin gündemi de kadın sorunlarını yeterince içermiyor.
- Çalışanların örgütleri olarak **sendikalar** da benzer bir durumda. Ücretli çalışma hala büyük ölçüde erkeklerin tekelinde ve sendikaları da erkekler yönetiyor. Türkiye’de her 10 ücretli çalışanın sadece 1’inin kadın (%10) olduğu düşünülürse, çalışan kadınların sorunlarını çözecek bir sendika

örgütlenmesinin kendiliğinden oluşması zor görünüyor. Kadınların çoğunlukta olduğu gıda, dokuma gibi işkollarında ise erkek sendikacılar yönetmeye devam ediyorlar.

- Çeşitli toplumsal sorunlar etrafında örgütlenmiş **sivil toplum örgütleri** (dernekler, vakıflar) önemli oranda kadını içeriyor. Bu örgütlerde kadınlar kadın sorunlarıyla uğraşmaktan çok **diğer toplumsal sorunlar** ile uğraşıyorlar ve zaten bu tür örgütlerin **yönetiminde de kadınlar çok az** yer alıyor.
- **Meslek örgütleri** Türkiye'de yaygın örgütlenmiş ve nitelik olarak en iyi konumdaki örgütler arasında yer alıyor. Barolar, Ticaret Odaları, Mimar ve Mühendis Odaları, Tabipler Birliği, Esnaf ve Sanatkar Odaları gibi örgütlerin **üyeleri arasında çok sayıda kadın** yer alıyor ama **yönetimlerde kadınlar yine çok az**. Bu örgütler kendi üyeleri olan kadınların sorunlarını ayrı bir çalışma alanı olarak görmüyor ve **kadın üyelerin kendi örgütlerinden kadın sorunlarının çözümüne yönelik talepleri çok sınırlı**.
- Türkiye'de mevcut çok sayıdaki **kadın örgütleri** genellikle **sosyal yardım örgütleri** olarak çalışıyor, kimsesiz çocuklara, yoksullara, özürllülere yardım amaçlı çalışma öncelik taşıyor. Kadın örgütleri başkalarının sorunlarını çözmeyi öne alıyor ve kendi sorunlarını çözmek için siyasal karar süreçlerine katılma amacını gözardı ediyor.

Ne yapacağız, nasıl örgütleneceğiz?

Önce **temel ilkelerimiz**:

- **Kadınların kendilerine özgü sorunları çözmeye yönelik** örgütlenmeler ne ölçüde **güçlü** ve **bağımsız** çalışma yeteneğine sahipse, toplumdaki sivil ya da siyasal örgütlerde verilen kararlara o ölçüde katılma şansımız olacaktır. Öyleyse önce **bağımsız örgütlenmemizi güçlendirelim**.
- Kadınlar için amaç **toplumsal/siyasal kararların alındığı yerlerde varolmak** ve kadınların sorunlarını çözmek için **politika üretmek** ise, bağımsız kadın örgütlerinden aldığımız gücü **diğer örgütlerin karar organlarını taşıyarak** kadınlar için daha eşit ve insanca bir yaşam sağlama araçlarına ulaşabiliriz. Çünkü, **insanca yaşamak için yaşamımız hakkında verilen kararlara katılmak istiyoruz**.

İlkelerimiz örgütlenme sorunumuza iki düzeyde bakmamız gerektiğini bize gösteriyor.

- Güçlenmek için örgütlenme
- Siyasal kararlara katılım için örgütlenme

Güçlenmek için örgütlenme

Önce güçlenmek için **nelere gereksinmemiz olduğunu** saptayalım:

- Farklarımızı görerek ortak sorunlarımızı ve çıkarlarımızın neler olduğunu konuşmak için **biraraya gelmek,**
- Biraraya geldiğimizde birbirimizi engellemek, birbirimiz üzerinde iktidar oluşturmamak ve dışlamamak için gerekli **kuralları saptamak,**
- Ortak çıkarlarımızı korumak için ortak çözüm yolları düşünmek ve bu çözümleri **somut hedefler ve programlar** haline getirmek,
- Somut hedeflerimizi bizimle paylaşabilecek diğer örgütlerle **işbirliği, ittifaklar** ve **ortaklıklar** kurarak isteklerimizi ve çözümlerimizi somutlaştıran bir **gündem oluşturmak,**
- Birlikte olduğumuz kadınları, kadın örgütlerini, işbirliği yaptığımız kurum ve kuruluşları daha etkin hale getirmek ve her zaman kırılğan olan eşit katılım ortamını sürekli sağlamak için **iletişim ağları** oluşturmak.

Güçlenmek için Örgütlenme Seçeneklerimiz

- Güçlenmek için kullanabileceğimiz örgütlenmeler **her tür kadın örgütlenmeleridir.** Bunlar **genel amaçlı** kadın örgütleri (kadın dayanışma ve güçlenme derneği gibi) ya da **özel amaçlı** kadın örgütleri (siyasetteki kadınları destekleme derneği, sığınma evi gibi) olabilir. Kadın örgütleri, **kadın sorunlarını çözmeyi amaçlayan** kadın örgütleri olabildiği gibi, kadınlardan oluşan ve **diğer toplumsal sorunlarla** ilgilenen kadın örgütlerini de olabilir. Bu iki tür kadın örgütlenmesi arasında iletişim ve işbirliği zorunlu olmakla birlikte **kadın sorunları odaklı örgütlenmenin gücü** çoğu zaman belirleyicidir.
- Kadın örgütlerinin **bilgi, eğitim, programlama, destek oluşturma** gibi gereksinmelerini karşılama amaçlı **destek kadın örgütleri** mutlaka gereklidir.

Bu tür örgütler Danışma Merkezleri, Üniversite Kadın Araştırma Merkezleri, Kadın Kültür ve Eğitim Merkezleri gibi, temel amacı siyasal amaçlı kadın örgütlerini desteklemek olan örgütlerdir.

- Kadın sorunları odaklı bu örgütleri biraraya getirip **ortak strateji** ve **eylem planları** oluşturmak için oluşturdukları **şemsiye örgütler** kadınları güçlendirmek için kullanılacak en önemli örgütlenme araçlarından biridir. Şemsiye örgütler içinde her bir kadın örgütü kendi kimliği ve özellikleri ile bulunur, başka bir örgütün yönetimi altında olmadan ortak çalışma ortamı sağlanır ve farklı kadın örgütleri arasında bir iletişim sağlanarak ortak eylem programı oluşturma amacı güdülür. Şemsiye örgütler yerel, bölgesel, ulusal ya da uluslararası düzeyde ortak gündem oluşturma ve eylem yapma amacı taşıyan kadın örgütlerini biraraya getirir, **platformlar** oluşturarak çalışır ve aralarında çeşitli araçlarla oluşturulan **iletişim ağı** yoluyla ilişkilerini sürdürür.

Siyasal kararlara katılım için nerelerde ve nasıl örgütlenebiliriz?

- **Siyasal partilerde ve sendikalardaki kadın temsilini örgütlemek:** Siyasal partiler ve sendikalar siyasal yaşamın temel örgütlenme alanlarıdır. Bu örgütlerde kadınların oranını en az %30 a çıkarmadan kadınların kendi sorunlarına çözüm bulma olanakları yoktur. Bunun için:
 - * Siyasal partiler ve sendikalar içinde kadın birimleri oluşturmak ve olanları güçlendirmek gerekir.
 - * Bu örgütlerdeki kadın birimlerini gerekli olanaklarla buluşturmak (yetki, para, meşruluk, seçmen/üye desteği gibi) zorunludur.
 - * Bu örgütlerde kadın birimlerinin kendi taleplerini örgüte aktarabilecek mekanizmaların (karar organlarına oy hakkı ile katılım gibi) yasallaştırılması gerekir.
 - * Sendika ve siyasal parti yönetimlerini etkilemek için 'diyalog' ve erkek yöneticilerin desteğini almak önemlidir.
 - * Bu amaçları gerçekleştirmek için kadın örgütlerinin siyasal parti ve sendikalarda çalışan kadınlarla işbirliği yapmasını sağlayacak örgütlenmeler geliştirilmelidir.

- **Parlamentodaki kadın temsilini örgütlemek:** Kadınların karar süreçlerine katılımının en önemli alanı parlamentoda yasaların yapılışına kadınların katılmasıdır. Bu amaçla:
 - * Parlamentodaki kadın milletvekilleri ile işbirliği ve iletişim içinde olmak gerekir. Kadın milletvekilleri desteklemek ve gerektiği yerde 'denetlemek' üzere örgütlenmek önemlidir.
 - * Parlamenta seçilecek kadın sayısını arttırmak için olumlu destek politikalarının ve kotaların yasallaşması için mücadele etmek kaçınılmazdır.
 - * Seçimlerde kadın aday sayısını ve kalitesini arttırmak için 'kadın aday eğitimi'ne öncelik verilmelidir.
- **Meslek örgütlerindeki kadın temsilini örgütlemek:** Meslek örgütlerindeki çok sayıda meslek sahibi kadını ve bu tür örgütlerin yönetimlerini kadın sorunlarına duyarlı ve kendi alanında çözüm üretir hale getirmek önemlidir. Bu amaçla:
 - * Meslek örgütlerinde çalışan kadınları iletişim ağına içine almak ve işbirliği oluşturacak programlar geliştirmek gerekir.
- **Sivil örgütlerdeki kadın temsilini örgütlemek:** Toplum yaşamının çok çeşitli alanlarında çalışan sivil örgütlerin kadın sorunlarına ve kadın katılımına duyarlı hale gelmesi kadınların siyasal yaşama katılımının önemli bir boyutudur. Bu amaçla:
 - * Sivil örgütlerin kendi çalışma alanlarının kadınların gözüyle değerlendirilmesi gerekir.
 - * Sivil örgütlerde çalışan kadınların iletişim ağına içine alınması ve işbirliği geliştirilmesi gerekir.
- **Hükümette, kamu kurumlarındaki kadın temsilini örgütlemek:** Hükümet, çeşitli bakanlıklar ve kamu hizmeti yürüten kurumların kadın sorunlarına duyarlılık düzeyi ve geliştirilen destek politikalarını uygulamaya niyetli olmaları önemlidir. Bu amaçla:

*kamu hizmeti yürüten bütün kurumların karar organlarına yapılan atamalarda kadın erkek eşitliğinin gözetilmesi, kadınlara karşı ayrımcılık yapılmaması ve kadınların katılımının sağlanması önemlidir. Bu amaçla, **yapılan atamaları izlemek** ve bu görevlere **aday olabilecek kadınları desteklemek** gerekir.

*Kadın-erkek eşitliğini sağlamanın kamu yönetiminin temel görevlerinden biri olduğunun farkında olarak kamu kurum **yöneticilerinin ve hükümetlerin eşitliğe ne ölçüde inandığını** sorgulamak ve kadın sorunlarının sadece bazı uzmanların ilgileneceği bir konu değil, bizzat **hükümetin gündeminde olması gereken** bir toplumsal sorun olduğunu savunmak gerekir.

Siyaset yapmak için hangi araçlara sahibiz?

Eğitim yoluyla bilinçlenme ve örgütlenme

Kadınları siyasi alanda güçlendiren en önemli araçlardan biri eğitimidir. Siyasetin karmaşık yolunda bir dizi bilgiye ve donanıma gereksinim duyuyoruz: Neden siyaset yapıyoruz, siyasetin kuralları nelerdir, kadınların siyaset yapmak için nelere gereksinimi var, siyasetin temel araçları nelerdir, ne tür bilgilere ihtiyacımız var, biz kadınlar kendi önceliklerimizi siyasete taşımak için neler yapabiliriz? Bütün bu soruların karşılığını bulabilmenin bir yolu da eğitimidir.

- Kadınların güçlenmesini sağlayacak eğitimlerin başında **duyarlılık geliştirme eğitimleri** gelir. Kadınların yaşadıkları eşitsizleri görmelerini ve bu eşitsizlikler karşısında alınabilecek önlemler üzerine düşünmelerini ve hareket etmelerini hedefleyen eğitimlerdir bunlar. Belirli sayıda kadının katılımından oluşan bu tür eğitimlerde temel ilke, deneyimlerin paylaşımı yoluyla kadınların birbirlerinden öğrenmelerini sağlamak, kadınlar arasında bilinci ve dayanışmayı geliştirmektir.
- Kadınların, etkin olmak istedikleri alanları daha yakından tanımalarını, **bilgi ve beceri edinmelerini sağlayacak eğitimler** önemli bir araçtır. Yöneticilik, liderlik, iletişim becerileri, siyaset sürecinin işleyişi hakkında gerekli bilgilerin edinildiği eğitimler bu tür eğitimlerdir. Bu tür eğitimler herhangi bir siyasal

göreve aday olan ya da seçilmiş kadınların başarılı ve kalıcı olmalarını sağlamayı amaçlar.

- Kadınların vatandaş ve seçmen olarak bilinçlenip güçlenmesini amaçlayan eğitimlere gereksinme vardır. Broşürler, afişler ve medya aracılığıyla yaygınlaştırılan bu tür eğitimler yaygın ve sürekli uygulanabildiğinde çok etkili olur. **Seçmen kadın eğitimi** diyebileceğimiz bu tür eğitimle yoluyla kadınların taleplerine sahip çıkacak politika ve politikacılara destek oluşturmak amaçlanır.

Kampanyalarla güçlenme ve gündem oluşturma

Kampanyalar, demokratik toplumlarda, belirli bir soruna kamuoyunun dikkatini çekmek, o toplumdaki insanları yaşanan sorunlar hakkında bilgilendirmek ve sorunların çözümü için insanları harekete geçirmek için düzenlenen bir dizi eylemler bütünüdür. Kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesinde kampanyaların özel bir yeri bulunur. Siyasi karar konularında bulunan yöneticilerin kadınların yaşadıkları sorunları görmezden geldikleri bir çok ülkede yürütülen kampanyalar, sorunların çözümü için çok önemli adımlar atılmasını sağlamıştır.

Kadınlar lehine yasalarda yapılması istenen değişikliklere destek sağlamak; kadınların maruz kaldığı dayığa, tacize ve tecavüze, şiddete dikkat çekmek; kadınların evde harcadıkları ücretsiz emeğin ne denli önemli sonuçları bulunduğunu göstermek; savaşın kadınlar üzerindeki olumsuz etkilerini açığa çıkarmak gibi konularda bugüne kadar kadınlar başarılı kampanyalar yapmışlardır. Amaçları iyi saptanmış, somut hedefleri belirlenmiş ve iyi planlanmış kampanyalar yoluyla kadınlar bir çok kazanımlar sağlamışlardır.

Dünyanın pek çok yerinde yürütülen kampanyalar sayesinde kadınlar şunları kazandılar:

- Siyasal karar süreçlerine katılım talebiyle örgütlenen kadınlar seslerini kampanyalar aracılığıyla duyurdular. Siyasal partilere ve parlamentolara kendi belirledikleri adayları seçtirmek için, kadın adayları desteklemek için, kadınların aleyhine politikaları eleştirmek için çeşitli kampanyalar yaptılar ve bu sayede daha fazla güç elde ettiler.

- Siyasetin ilgi alanına girmeyen pek çok toplumsal sorunu gündeme getirerek yaşanan sorunların siyasetin gündemine girmesini sağladılar. Örneğin, aile içi şiddet, yakın zamanlara kadar muhafazakar aile anlayışı nedeniyle görmezden gelinen bir sorundu. Bir çok ülkede kutsal, sevgi dolu, uzlaşma ve dayanışma alanı olarak görülen aile içinde çatışmaların ve şiddetin bulunduğu kabul edilmiyor, bu sorun yasal düzenlemelerin ve ceza sisteminin dışında tutuluyordu. Kadınların yürüttüğü kampanyalar çerçevesinde yapılan eylemler sayesinde aile içi şiddet, yasalarla düzenlenen bir suç haline geldi.
- Kampanyalar aracılığıyla toplumsal ilişkiler içinde kadınların yaşadıkları sorunların ne denli yaygın olduğu görüldü. Kampanyaları başlatanların önceden düşünemeyecekleri kadar çok sayıda kadının yaşanan sorunlar karşısındaki duyarlılıkları ortaya çıktı.
- Yüzyüze ilişkilerle ulaşılamayan bir çok kadına kampanyalara medyanın gösterdiği ilgi aracılığıyla ulaşılabildi. Dünyanın bir köşesinden yükselen ses okyanuslar ve kıtalar aşarak başka bir yerdeki kadınlara ulaşabildi ve onlar için umut kaynağı ve örnek oldu.
- Kampanyalar aracılığıyla kadınlarla işbirliği yapabilecek toplumsal gruplarla ilişkiler kuruldu. Kendileri için haklar ve özgürlükler isteyen kadınların elleri, benzer istekleri olan siyahların, etnik kökenleri, mezhepleri ve ırkları nedeniyle ayrımcılığa uğrayanların, işçilerin ve yoksulların, çocukların ve yaşlıların elleriyle birleşti.

Kampanyalar, kadınlar için sağladıkları kazanımlar yanında belirli sınırlılıklara da sahiptir. Öncelikle iyi planlanmayan bir kampanya beklenmeyen sonuçlara neden olabilir, hedeflerine ulaşamayabilir. Kampanyalar, çok uzun süre sürdürülemeyen, kalıcı olmayan örgütlenmelerdir. Kadınların yaşadıkları belirli bir sorun karşısında bir toplumda ciddi bir direnç bulunabilir. Kampanyalarda ortaya atılan düşünceler, kurumlar ve kararlar aracılığıyla yaşama geçmediği takdirde gözden düşebilir ve önemini yitirebilir. Kampanyalar, dışarıda oluşturulan baskı aracılığıyla karar süreçlerine müdahale etmeyi amaçladığı için, karar konularında bulunanlardan sağlanabilecek destekler gözden kaçabilir.

İletişim ağları ile çoğalma

Kadın örgütlerinin yerel, ulusal, bölgesel ya da uluslararası düzeyde birbirlerinin yaptıkları işlerden haberdar olmak, kendi aralarındaki ilişkileri geliştirmek ve daha geniş çaplı dayanışma ilişkileri içinde mücadele etmek için kurdukları **ilişki kanallarıdır**.

İletişim olanaklarının hızla yayıldığı bir dünyada, farklı yerlerdeki kadınların ortak sorunlar için verdikleri mücadeleyi yaymak, yaşanan deneyimleri paylaşmak, başarıları ve engelleri değerlendirmek için iletişim ağları son derece uygun kanallar sunmaktadır. Çeşitli haberleşme kanallarını kullanarak birbiriyle sürekli ilişki içinde olmak, her konuda bilgi ve görüş alışverişi yapmak, belirli dönemlerde biraraya gelerek ortak sorunların çözümü için ortak hedefler ve politikalar saptayarak birlikte hareket etmeyi sağlamak iletişim ağlarının temel hedefidir. Bu sayede kadınlar hem yaşadıkları deneyimleri paylaşarak birbirlerinden güç almakta hem de oluşturdukları gücü tüm dünyaya gösterebilmektedir.

İletişim ağları sayesinde birbirlerinden çok uzak mekanlarda bulunan kadınlar birbirlerinin yaşadıkları farklı sorunlar karşısında da birlikte ses çıkarabiliyorlar. İster yerel, ister ulusal, ister bölgesel ya da evrensel, hangi düzeyde kurulmuş olursa olsun iletişim ağları, ortak sorunlar çerçevesinde tek tek küçük grupların ya da örgütlerin çıkarabilecekleri sesin çok daha fazlasını yükseltebilirler.

- **Somut hedef oluşturma, eylem planları yapma ile etkili ve sonuç alıcı çalışma**

İttifaklar, pazarlıklar, lobi oluşturma ile ilişki geliştirme

Dünyanın pek çok ülkesinde kadınlar, toplumda cinsler arasında varolan eşitsizlikleri ve sorunları aşmak için yasal düzenlemeler istediler. Kadınlar, yasaları yapan meclislerin ya da **kuralları koyanların gündemine kadınların yaşadıkları sorunları taşımak** ve bu sorunların çözümünü sağlamak için çeşitli yollara başvurdular.

Siyasal kararları belirleyenleri etkilemek için bu insanlarla **yüzyüze** ilişki gerekir. Amaç, gerçekleştirilmesi istenen düzenlemeler hakkında bu kişilere **bilgi vermek** ve **destek sağlamaktır**.

Karar verici konumlarda bulunan insanlarla kurulacak ilişkilerde dikkat edilmesi gereken önemli noktalar bulunur:

- Etkilemeye çalıştığımız kişilerle doğru yerde, doğru zamanda, doğru ilişkileri kurabilmeliyiz.
- Bu ilişkilerin sağlıklı olması için karar mekanizmalarının nasıl işlediğini iyi bilmek gerekir. Aksi takdirde doğru insanlarla ilişkiye geçme şansını kaybedebiliriz.
- Etkilemeye çalıştığımız insanların öncelikle savunduğumuz görüşe yakınlık besleyenlerden olması etkinliği artırır.
- Karar konumlarında bulunanları etkilemek için genellikle aynı soruna duyarlı çok sayıda örgütü ve kişiyi biraraya getirmek daha etkilidir.
- Değişiklik istenen düzenlemenin amacının ne olduğu, uygulandığı zaman ortaya çıkacak sonuçların yani hedeflerinin neler olduğu açık ve net olarak gösterilebilmelidir.
- Kararları alanların yanında bu kararları uygulayacak olan insanlarla da ilişkiye geçilmesi son derece önemlidir. Uygulayıcı konumlarda bulunanlar direndiklerinde bir çok kararın ve düzenlemenin tam anlamıyla yaşama geçmesi olanaklı değildir.

Olumlu destek politikaları ve kotalar ile siyasi kurumlarda kadınlara yer açma

Olumlu destek, toplumdaki cinsiyetçi işleyiş nedeniyle kadınların bugüne dek uzak kaldıkları her alana onları taşıyacak anlayışın, kuralların ve uygulamaların geliştirilmesidir. İnsanların yasalar karşısında eşit bireyler olarak görülmesi yetmiyor. Varolan toplumsal eşitsizlikler, eşit fırsatlar verilse bile bir çok toplumsal grubun daha baştan bu fırsatlara ulaşmalarını engelliyor. Eğer gerçek bir toplumsal eşitlik ve adalet sağlanacaksa bu ancak başlangıçtan itibaren dezavantajlı konumlarda olanlara fırsat önceliği verilerek olabilir. Eğer kadınlar toplumun yarısını oluşturuyorlarsa o toplumda varolan bütün değerlerden ve olanaklardan eşit ölçüde yararlanmalıdırlar. Bu anlayıştan yola çıktığımızda,

toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadınların da erkekler kadar bulunması gerektiği sonucuna ulaşırız.

Kadınlar için bu anlayıştan yola çıkarak oluşturulan olumlu destek politikaları çok çeşitlidir:

- **Kadınların ve kız çocuklarının eşit eğitim koşullarına ulaşabilmeleri için alınan önlemler:** Kız çocuklarının temel eğitimi tamamlayabilmeleri için ailelere yapılan destekler; kız ve erkek öğrenci sayısını dengeleyen okullara yapılan yardımlar; kadınların daha az girebildikleri eğitim alanlarında kota uygulamaları ve mühendislik, pozitif bilimler gibi konularda eğitim veren alanlara girişte kadınlara öncelik tanımak; kadınların yoğun oldukları eğitim alanlarında erkek öğrenci kotası uygulamak, örneğin erkek öğrencileri çocuk gelişimi bölümlerine girmeleri için özendirmek gibi olumlu destek önlemleri dünyada uygulanan politikalardan örneklerdir.
- **Kadınların ücret karşılığı çalışabilecekleri güvenceli ve sürekli işlere eşit ölçüde ulaşabilmeleri için geliştirilen önlemler:** İş yasalarında kadınlara karşı ayrımcılık yapan her türlü uygulamayı yasaklamak, kadın istihdamını artırmak için çaba gösterecek kurumları desteklemek, kadınların iş yaşamına katılmasını kolaylaştıracak önlemler almak, çocuk bakımının toplumsal kurumlarca üstlenmesini sağlamak, kadınların azınlıkta kaldıkları meslek alanlarında kotalar uygulamak bu alanda uygulanan politika örnekleridir.
- **Kamu kurumlarda kadınları yönetici konumlara taşıyacak önlemler almak:** Bir işte yükselme olanaklarını kadınlarla erkekler açısından eşit hale getirmek, yöneticilik konumlarına yükselmede aday erkeklerle eşit koşullardaki kadınlara öncelik vermek, yöneticilik işini kadınları dışlayan özelliklerden arındırmaya çalışmak uygulanan önlemlerdir.
- **Özellikle siyasi ve toplumsal karar mekanizmalarında kadınların bulunması için çeşitli önlemler almak:** Parlamentolarda, siyasi partilerin ve sendikaların karar ve yürütme organlarında, kamu kuruluşlarının karar konumlarında hatta özel sektördeki karar konumlarında kadınların bulunmasını

sağlayacak önlemlerin başında kotalar gelir. Kota belirli bir karar konumunda, en azından belirli bir oranda kadının bulunmasını sağlayan bir araçtır. Çeşitli engeller nedeniyle kadınların bulunmadıkları bu konumlarda karar süreçlerine kadınların katılıp etkilemesini sağlar.

Kadınların toplumsal ve siyasal kararların alındığı süreçlere etki yaratacak bir oranın altında kalmadan katılımını sağlayacak bütün bu uygulamalar, bir çok tartışmaya neden olabilir:

- Olumlu destek uygulamalarının yeterli bilgiye, beceriye, eğitime ve güce sahip olmayan kadınları önemli konumlara taşıdığını, **kadınları haketmedikleri yerlere getirdiğini** söyleyenlere çok rastlanır.
- **Kadınlar kendi güçleriyle belirli yerlere gelmedikleri zaman** işlerini de iyi yapamıyor, sürekli başarısızlığa uğruyorlar, eleştirilerine de sık sık rastlarız.

Katı bir “adaletsizlik” söylemi üzerine kurulan bu eleştiriler gerçekte doğru değildir. Çünkü siyaset, insanların eğitimleriyle, bilgileriyle ya da deneyimleriyle ilgili bir şey değildir. Siyaset farklı çıkarları, talepleri ve istekleri olan insanların ve toplumsal grupların kendi isteklerini ve çıkarlarını gerçekleştirmeye çalıştıkları ortak bir alandır. Siyaset, bu alanda bulunmayı isteyen herkese açık olmak zorundadır. Aksi takdirde demokrasiden söz etmemiz olanaksız hale gelir. Yönetmek, kararlara katılmak, toplumsal öncelikleri belirlemek yalnızca erkeklerin, “bilgili ve deneyimli” olanların, parası bulunanların ya da belirli bir soydan gelenlerin tekelinde olamaz.

Olumlu destek ve özellikle kota politikaları uygulanırken nelere dikkat etmek gerekir:

- Olumlu destek uygulamaları içinde öne çıkan kotalar, uygulandıkları alanda varolan kurumsal kültür tarafından yeterince benimsenmediği takdirde hiç beklenmeyen sonuçlar doğurabilir. Kota kadınlar için aşılabilir bir engel haline gelebilir. %10 kotanın uygulandığı bir kurumda bu oran kadınlar için sabitmiş gibi düşünülebilir. Bu durumda kadınlar belirli bir yerde bulunabilmek için birbirleriyle yarışmaktan başka şeyler yapamayabilirler.

- Arkasında yeterince iyi örülmüş dayanışma ilişkileri bulunmayan olumlu destek politikaları, kota aracılığıyla herhangi bir konumda bulunan kadınların kendilerini bilgisiz, güçsüz ve yalnız hissetmelerine neden olabilir. Özellikle siyasal karar mekanizmalarında kotalar aracılığıyla yer alan kadınlar, buralarda yalnız kaldıkları takdirde bir sonraki dönemde siyasi alanı terketmeyi seçebilirler.

Kadınlar Siyasette Neler Vaadediyor?

Kadınların katılımıyla oluşacak yeni bir dünyadan söz ediyoruz.

Siyaset ancak insanların yaşamında anlamlı bir değişiklik umudu yaratabiliyorsa başarılı olabilecektir. Siyasetin her düzeyinde, yeryüzündeki tüm kararların alınmasında kadınların etkin olduğu, kadınların yaşadıkları eşitsizliklerin aşıldığı bir dünyada neler bulacaksınız? Bu sorulara yanıt verebilmenin yolu, kadınların siyasete neler kazandırdığına, yani kadınların deneyimlerine bakmaktan geçiyor.

- ***Daha demokratik bir dünya!*** Öncelikle daha eşitlikçi ve daha demokratik bir dünyada yaşayacağımız anlaşılıyor. En azından dünya nüfusunun yarısının kendilerini ilgilendiren ortak sorunları çözmek için mücadele etmeleri yaşadıkları toplumların daha demokratik olmasına neden olacaktır.
- ***Farklı bir iktidar anlayışı!*** Siyaset ve güç daha önce hep “otoriter”, “baskıcı” ve “dışlayıcı” olarak görülürken, kadınların kendi ilkeleriyle siyasete ve güçlü konumlara gelmeleri sayesinde iktidar, hiyerarşik, dışlayıcı ve otoriter olmak yerine, açık ve kapsayıcı olabilir.
- ***Barışçı değerlerin gelişmesi!*** Dünyanın her yerinde yakın çevresindeki insanlarla, ailesiyle, çocuklarıyla yaşayan ve kendilerini bunlara adayan kadınlar, karşılarındaki insanları dinlemeye, başkalarının bakış açılarını anlamaya ve benimsemeye daha yatkınlar. Bu özellikleriyle karar süreçlerine katılan kadınlar, uzlaşma, tartışarak belirli bir sonuca ulaşma gibi barışçı kültürün önemli değerlerine katkıda bulunuyorlar.

- **Rekabetin ve acımasızlığın yerine insanca değerler!** Zamanımızın acımasız ve rekabetçi siyaset ve iş dünyasına daha insanca değerlerin taşınmasına kadınlar aracılık ediyorlar.
- **Savaşızsız sömürsüz temiz bir dünya!** Kadınlarla erkeklerin toplumsal kaynaklardan eşit ölçüde yararlandıkları bir dünyada çevreyi katleden sanayileşme, savaşırlara ve silahlara akıtılan para, yoksulluk azalacaktır. Çünkü kadınların siyasi eğilimleri ölçüldüğünde onların nükleer silahlara, sermayenin tekelleşmesine ve ırk ayrımına karşı oldukları görülüyor.
- **Toplumsal sorunların çözümüne ağırlık veren bir dünya!** Kadınların karar konularında daha etkin oldukları yerlerde siyasetin gündemi büyük ölçüde değişiyor. Toplumsal sorunlar, kadınların ve toplumsal eşitsizliklerin alt basamağına yeralanların sorunları öne çıkıyor. İşsizlik, yoksulluk, sağlık, şiddet, çocuklar, yaşlılar, engelliler, barış, çevrenin korunması kadınların en çok ilgilendikleri konular.
- **Temiz siyaset!** Kadınların siyasetteki varlıkları siyasete olan güvenin yeniden kurulmasına neden oluyor. Siyaseti asla terkedilmeyecek bir servet alanı olarak gören anlayış karşısında başkalarının yaşadıkları sorunlarla ilgilenen kadınların varlığı daha temiz bir siyasetin umudunu taşıyor. Çünkü kadınlar, sahip oldukları güçleri kendilerinin, çocuklarının ve ailelerinin daha iyi yaşaması için kullanıyorlar.
- **Çoğunluğun sesini iktidara taşımak!** Kadınlar, siyasetin gündemine, herkes için yaşanabilir bir dünya, insan merkezli politikalar, işsizlikle ve yoksullukla mücadele, gelecek kuşaklar için yaşam ve iş güvencesi, herkes için eğitim, herkes için sağlık, aile içinde şiddete karşı mücadele, herkes için ekmek, çevre sorunlarına duyarlılık, insan haklarına ve özgürlüklere destek konularını daha çok taşıdıkları için, erkeklerden daha geniş bir kitleyi temsil ediyorlar.

